

NAMANGAN VILOYATIDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI

Otaylor Usmonaliyev

Namangan davlat texnika universiteti mustaqil tadqiqotchisi

otaylor4000991@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0000-4601-924X>

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18628859>

O'zbekiston Respublikasining qulay geografik joylashuvi, xilma-xil tabiiy-iqlim sharoiti, boy tarixiy-madaniy merosi, milliy an'analari, urf-odatlar, hunarmandchiligi hamda o'ziga xos milliy taomlari mamlakatda turizmni rivojlantirish uchun katta salohiyat mavjudligini ko'rsatadi. Siyosiy barqarorlik va davlat tomonidan olib borilayotgan izchil islohotlar esa ushbu sohaning jadal rivojlanishiga mustahkam zamin yaratmoqda. So'nggi yillarda turizmni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan ko'plab farmon va qarorlar qabul qilinib, huquqiy-me'yoriy baza takomillashtirildi, hududlarda yangi turizm loyihalari amalga oshirildi hamda xalqaro hamkorlik kengaytirildi.

Turizmni strategik rivojlantirish bo'yicha ilmiy tadqiqotlarda barqaror iqtisodiy o'sish, resurslardan oqilona foydalanish va ekologik muvozanatni saqlash asosiy ustuvor yo'nalish sifatida e'tirof etiladi. Zamonaviy yondashuvlar turizmni infratuzilma, boshqaruv, innovatsiya va marketing bilan uyg'unlashtirish zarurligini ko'rsatmoqda. Xususan, raqamli texnologiyalarni joriy etish, onlayn platformalar, brending va tajriba marketingi orqali hududlarning raqobatbardoshligini oshirish mumkinligi ta'kidlanadi. Ichki turizmni rivojlantirish esa iqtisodiy barqarorlik, aholi bandligi va madaniy almashinuvni kuchaytirishda muhim omil hisoblanadi.

Mamlakatimiz 7,4 mingdan ortiq madaniy meros obyektlariga ega bo'lib, ulardan 200 dan ziyodi YuNESKOning Butunjahon merosi ro'yxatiga kiritilgan Xiva, Buxoro, Shahrisabz va Samarqand hududlarida joylashgan. Bu esa O'zbekistonni jahon turizm bozorida jozibador manzil sifatida namoyon etadi. Shu bilan birga, mehmonxonalar, transport-logistika, madaniy-ko'ngilochar maskanlar, temir yo'l va aviatsiya tarmoqlarining modernizatsiya qilinishi turizm infratuzilmasining sifat jihatdan yaxshilanishiga xizmat qilmoqda.

Statistik ma'lumotlar 2017–2023 yillarda turizm ko'rsatkichlari sezilarli o'zgarishlarni boshdan kechirganini ko'rsatadi. 2019 yilgacha xorijiy sayyohlar soni izchil o'sib borgan bo'lsa, COVID-19 pandemiyasi tufayli 2020 yilda keskin pasayish kuzatildi. Keyingi yillarda esa tiklanish jarayoni boshlanib, turistlar soni va turizm xizmatlari eksporti yana ortdi. Turistlarning asosiy qismini qo'shni davlatlardan kelganlar tashkil etadi. Yosh tarkibi bo'yicha 31–55 yoshdagi sayyohlar ulushi yuqori bo'lib, safar maqsadlarida qarindoshlarni ziyorat qilish yetakchi o'rinni egallaydi. Dam olish, xizmat safari, o'qish va davolanish maqsadidagi tashriflar ulushi esa nisbatan past.

Ichki turizm ham muhim ahamiyat kasb etadi. Pandemiya davrida pasayish kuzatilgan bo'lsa-da, keyingi davrda mahalliy sayohatlar soni ortib, hududiy iqtisodiyotga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ichki turizm xizmatlaridan tushadigan daromadlar hududlarda kichik biznes va xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirib, yangi ish o'rinlari yaratmoqda.

Hududiy tajribalar, xususan Namangan viloyati misolida, turizmni rivojlantirish bo'yicha kompleks yondashuv samarali natijalar bermoqda. Viloyatda xorijiy va mahalliy turistlar soni ortib, turizm xizmatlari eksporti kengaygan. Yangi mehmonxonalar, xostellar, oilaviy mehmon

uylari tashkil etilib, turoperatorlar faoliyati yo'lga qo'yilgan. Transport vositalari parki kengaytirilgan, sanitariya-gigiyena shahobchalari, Wi-Fi nuqtalari va turistik belgilar o'rnatilgan. Turizm qishloqlari tashkil etilishi va hududlar uchun master-rejalar ishlab chiqilishi investitsiyalarni jalb qilish hamda infratuzilmani tizimli rivojlantirishga xizmat qilmoqda.

Kadrlar tayyorlash masalasiga ham alohida e'tibor qaratilib, oliy ta'lim muassasalarida "Turizm va mehmondo'stlik" yo'nalishlari ochilgan, dual ta'lim tizimi joriy etilmoqda. Bu esa sohada malakali mutaxassislar yetishmovchiligini bartaraf etib, xizmat sifati oshishiga yordam beradi. Ommaviy axborot vositalari, bloggerlar va turoperatorlar ishtirokida infoturlar tashkil etilishi hududlarning turistik salohiyatini keng targ'ib qilishga imkon yaratmoqda.

Kelgusida turizmni yanada rivojlantirish uchun bir qator ustuvor vazifalarni amalga oshirish zarur. Jumladan, me'yoriy-huquqiy bazani xalqaro standartlar asosida takomillashtirish, barcha hududlarda infratuzilmani rivojlantirish, transport logistikasini kengaytirish, xizmatlar diversifikatsiyasini ta'minlash, mavsumiylik ta'sirini kamaytirish, ichki turizmni rag'batlantirish, milliy turistik mahsulotni xalqaro bozorda faol targ'ib qilish hamda malakali kadrlar tayyorlash tizimini mustahkamlash muhim hisoblanadi.

Umuman olganda, O'zbekiston turizm sohasi katta tabiiy, madaniy va iqtisodiy salohiyatga ega bo'lib, davlat siyosati, innovatsiyalar va hududiy tashabbuslar asosida barqaror rivojlanish bosqichiga o'tmoqda. Turizmning kengayishi hududlar iqtisodiyotini diversifikatsiya qilish, aholi bandligini ta'minlash, daromadlarni oshirish hamda mamlakatning xalqaro imijini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bois turizmni kompleks va barqaror rivojlantirish kelgusida milliy iqtisodiyotning muhim drayverlaridan biri bo'lib qoladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. 2019-2025 yillarda O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini rivojlantirish Konsyepsiyasi.
2. <https://oriens.uz/media/conferencearticles/21>
3. Damiasih, D. (2025). Innovative Marketing Strategies for Sustainable Tourism Development: A Literature Review. Golden Ratio of Marketing and Applied Psychology of Business, 5(1), 246–257.
4. Ismoilov, O. A. (2025). Sustainable Development Strategies in Tourism: Ecological, Economic and Social Approaches. International Journal Of Management And Economics Fundamental.
5. Kaikara, O. (2020). Tourism Development Strategy. International Journal Papier Public Review.
6. Kusekeev, B. K. (2025). The Role of Marketing Strategies in the Development of the Tourist Services Market. Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance.